

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Vår ref:
23/01103-2

Saksbehandler:
Inger Aasgaard

Dato:
18. mars 2024

Barneombudets hørings svar - nye særregler om underholds krav i etterkant av utvisning og personlig fremmøte ved stornemndbehandling i UNE

Barneombudet viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 18. desember 2023 som gjelder forslag om nye særregler om underholds krav i etterkant av utvisning, og personlig fremmøte ved stornemndbehandling i UNE. Vi takker for muligheten til å komme med innspill.

Vi vil kun kommentere høringsnotatets kapittel to om å innføre en ny forskriftsbestemmelse om at det i særlige tilfeller skal kunne gis forhåndstilsagn om fremtidig unntak fra underholds kravet for en utlending som har blitt utvist, men som har barn i Norge. Barneombudet støtter formålet bak forslaget. Vi mener imidlertid at forslaget slik det foreligger er for restriktivt, og at forskriftsbestemmelsen bør endres slik at det vil kunne komme til anvendelse i flere saker. Vi vil begrunne dette nærmere i punkt to under.

1. Utvisning utfordrer barns rettigheter

Barn har en rekke grunnleggende rettigheter etter FNs barnekonvensjon som utfordres når en forelder utvises. Dette gjelder særlig artikkel 9 om barns rett til å ikke bli adskilt fra sine foreldre og artikkel 16 om barns rett til familieliv, som også er vernet i Grunnloven og Den europeiske menneskerettighetskonvensjon. I denne sammenheng er også artikkel 10 om statens plikt til å sikre rask familiegjennforening særlig relevant. Utvisning av en forelder kan videre påvirke realiseringen av flere andre rettigheter barn har etter norsk lov, som retten til god omsorg, helse og utvikling.

Barneombudet mener prinsipielt at utvisning av en forelder er en uforholdsmessig streng reaksjon overfor barn, som ikke kan lastes for foreldrenes overtredelser. Baumann-utvalgets gjennomgang av gjeldende regelverk og forvaltningspraksis i utvisningssaker der barn er berørt, fremhever blant annet at både lovgiver, forvaltningen og domstolene legger betydelig vekt på rene innvandringsregulerende interesser, hvilket «*står i et visst motsetningsforhold til de senere års*

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

fremvekst av et overordnet regelverk, både nasjonalt og internasjonalt, som beskytter barn og setter hensynet til barnet i en prioritert posisjon.»¹

Barneombudet synes det er positivt at departementet gjennomgår reglene om utvisning i saker som berører barn, og at det er innført flere tiltak som har til formål å styrke barns rettssikkerhet i disse sakene. Vi mener imidlertid at det haster å innføre flere alternativer til utvisning i saker der utlendingen har barn i Norge, både i utvisningssaker som følge av brudd på utlendingsloven og som følge av straffbare handlinger.

2. Forskriftsbestemmelsen må endres for å sikre formålet

Departementet foreslår i høringsnotatets kapittel to å innføre en ny forskriftsbestemmelse om at det i særlige tilfeller skal kunne gis forhåndstilsagn om fremtidig unntak fra underholdskravet for en utlending som har blitt utvist, men som har barn i Norge. Departementet begrunner forslaget med at det for familier, og barn spesielt, vil kunne være en stor ekstrabelastning i utvisningsperioden å måtte leve med usikkerheten knyttet til den faktiske muligheten til å gjenoppta familielivet etter at innreiseforbudet har utløpt. Forslaget vil, ifølge departementet, ivareta barnets beste ved å unngå denne unødvige usikkerheten.

Barneombudet støtter at det innføres en ny forskriftsbestemmelse som har til formål å redusere usikkerheten knyttet til mulig videreføring av familielivet i Norge etter utløpt innreiseforbud. Vi mener imidlertid at departementets forslag til ordlyd er for restriktiv, og trolig vil komme for få barn til gode, da bestemmelsen bare vil kunne komme til anvendelse i saker der det har vært utøvd et langvarig familieliv eller hvor det for øvrig finnes særlige grunner.

Vårt syn underbygges ytterligere av at departementet i høringsnotatet skriver at ettersom forvaltningen ikke har erfaring med denne typen forhåndstilsagn, må det tas høyde for at det kan oppstå uforutsette problemer, hvilket tilsier at det til å begynne med kan bli aktuelt at bestemmelsen bare tas i bruk i svært begrenset omfang.

Barneombudet mener etter dette at forskriftsbestemmelsen bør endres til at det gis unntak fra underholdskravet i samtlige søknader om familiegjenforening, så fremt familien har utøvd familieliv i Norge forut for utvisningsvedtaket, barnet fortsatt er mindreårig og de faktiske forholdene ellers er uendret. En slik regelendring vil for øvrig innebære at forvaltningen ikke må bruke tid i utvisningssaken på å vurdere om det foreligger et langvarig familieliv og/eller særlige grunner.

Departementet legger til grunn i kapittel 2.1 at *«I en del tilfeller kan det være viktig for å ivareta barnets beste at det gis en forhåndsavklaring om at det vil bli gjort unntak fra underholdskravet ved en fremtidig søknad om familiegjenforening dersom de faktiske forholdene for øvrig er uendret.»*

Barneombudet vil understreke at betydningen av å få denne forhåndsavklaringen vil være vesentlig for *alle* barn som opplever at en forelder utvises fra Norge. I en tenkt situasjon der

---

¹ Rapport avgitt til Justis- og beredskapsdepartementet 24. januar 2022: «*Terskelen for utvisning i saker som berører barn*», s. 16

departementet innfører et unntak fra underholdskravet i samtlige søknader om familiegjenforening, som vi har skissert over, vil det fortsatt være en rekke usikkerhetsfaktorer knyttet til utfallet av en søknad om familiegjenforening, som oppfyllelse av øvrige vilkår for familieinnvandringstillatelsen og saksbehandlingstiden.

Barneombudet synes det er positivt at departementet tidligere har gitt instruks til UDI om at det kan fremmes søknad om familiegjenforening inntil seks måneder før innreiseforbudet i en utvisningssak utløper, og at disse sakene skal prioriteres av UDI, jf. GI-01/2023. Dette er viktige tiltak for å sikre at familiesplittelsen ikke blir vesentlig lenger enn innreiseforbudets varighet. Tiltakene bidrar også til å realisere statens forpliktelse etter barnekonvensjonen artikkel 10.

Vi mener imidlertid at når det uttalte formålet med den nye forskriftsbestemmelsen er å styrke barns rettsikkerhet, samt å ivareta hensynet til barnets beste ved å skape mindre usikkerhet om hvorvidt familien vil kunne gjenoppta familielivet i Norge, må bestemmelsen utformes slik at den faktisk bidrar til dette for alle barn som blir adskilt fra en forelder som følge av et utvisningsvedtak.

3. Barns opplevelse av å ha en forelder som er utvist

Så lenge det skal være adgang til å utvise foreldre med barn i Norge, også der dette ikke er til barnets beste, må kompensierende tiltak ta tilstrekkelig høyde for hvordan utvisning av en forelder oppleves for barn. Det innebærer blant annet å anerkjenne at barn har et helt annet tidsperspektiv enn voksne. Barneombudet har tidligere utarbeidet en rapport om barns synspunkter på å ha en forelder utvist. Barna vi snakket med da, var entydige på at utvisning av en forelder er en svært inngripende reaksjon, som rammer dem hardt i mange år, både mens saken pågår og etterpå.²

Barneombudet vil avslutningsvis bemerke at FNs barnekomité tidligere har bedt Norge om å styrke implementeringen av barns rettigheter i utvisningssaker.³ I forbindelse med den kommende eksamineringen av Norge i 2025, har barnekomiteen blant annet bedt staten om å redegjøre for hvilke tiltak som er innført for å sikre at barnets beste ivaretas som et grunnleggende hensyn i saker om familieinnvandring og utvisning.⁴

Med vennlig hilsen

Ivar Stokkerei
fagsjef

Inger Aasgaard
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

---

² Barneombudet (2011): «*Barn med utviste foreldre*», Barneombudet s. 22

³ CRC/C/NOR/CO/4 avsnitt 14 c

⁴ CRC/C/NOR/QPR/7 avsnitt 12 c